

ПАМ'ЯТЬ І ЗАБУТТЯ В РОМАНІ КАДЗУО ІШІГУРО “ПОХОВАНИЙ ВЕЛЕТЕНЬ”

Ганна Колесник

*Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
вул. 68 Десантників, 10, Миколаїв, Україна, 54003,
ka_141176@yahoo.com*

Досліджено тему пам'яті в романі Кадзуо Ішігуро “Похований велетень”. Розглянуто природу пам'яті, її роль у житті окремого індивідуума та всього соціуму, зокрема, подорож, у яку вирушає літнє подружжя Аксель і Беатрис, із простої мандрівки перетворюється на квест, наприкінці якого герої знаходять свою втрачену пам'ять. За допомогою герменевтичного та інтертекстуального методів проаналізовано оригінальний погляд К. Ішігуро на механізми формування пам'яті, а також на особливості функціонування не менш важливого для людства процесу – забуття. З'ясовано: те, про що ми забуваємо, і те, про що пам'ятаємо, перетворюється в інтерпретації письменника на головні чинники, які роблять нас такими, якими ми є, та формує майбутнє, як приватне, так і колективне. З одного боку, процес забуття автор розглядає як руйнівний за своєю суттю, однак із часом його герої приходять до усвідомлення, що забуття є не менш важливим за пам'ять і допомагає як у подоланні травматичного досвіду, так і в процесі виживання людства.

Ключові слова: Кадзуо Ішігуро, пам'ять, інтертекстуальність, забуття, квест.

Вступ. Поняття пам'яті та пов'язана з нею проблема забуття є одним з важливих дискусійних питань для сучасних гуманітарних студій. Тотальна зацікавленість дослідників пам'яттю почалася з 1990-х рр. та отримала назву “бум пам'яті” [12, с. 9]. Сьогодні пам'ять стала тісно центральною проблемою, про яку дискутують, зокрема, з приводу ідентичності та самоідентичності (як гендерної, так і національної), та яку досліджують у її найрізноманітніших проявах (історична, соціальна, культурна), в усіх її функціях і формах. Відповідаючи на питання, чому саме пам'ять стала такою привабливою для дослідження в сучасному світі, історик Патрик Хаттон влучно зазначив, що вгасання колективної пам'яті” як наслідок “дробіння традицій” у сучасній культурі відкрило шлях для альтернативних уявлень про минуле, і нині важливо допомогти індивідуумам і соціальним групам (особливо маргінальним) знайти їхню власну ідентичність [9, с. 15].

Тема пам'яті тісно пов'язана також із темою історії, яка, зокрема, є однією з центральних для сучасної британської літератури. На думку британського дослідника Валентайна Каннінгема, британська література “хвора” на історію [3, с. 229], і причину такої ситуації варто шукати у бурхливому минулому Британської імперії, в якому багато суперечностей та білих плям. Хоча це влучне спостереження було зроблено більш ніж 20 років тому, ситуація загалом не змінилася. Цей факт підтверджується

появою наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. значної кількості художніх текстів, які написали британські автори, для яких історія, пам'ять, забуття та спокута помилок минулого стають головними проблемами. Серед найвідоміших письменників, праці яких належать до цього списку, Салман Рушді, Джуліан Барнс, Пітер Акройд, Ієн Мак'юен, Дженет Вінтерсон, Антонія Баєтт та ін. Однак особливо яскраво тема пам'яті та забуття знайшла своє відображення у творчості сучасного британського письменника японського походження Кадзуо Ішігуро.

Ім'я Кадзуо Ішігуро є добре відомим сучасному читачеві. Його можна сміливо назвати знаковою фігурою для англійської літератури сьогодення, адже він, як ніхто інший, символізує ту унікальну мультикультурну ситуацію, в якій перебуває як британське суспільство загалом, так і література Великобританії зокрема. Особливу відомість Кадзуо Ішігуро отримав у 2017 р., після вручення Нобелівської премії з літератури. Творчий доробок письменника наразі незначний – сім романів. Усі вони пов'язані між собою важливими для митця темами: історія, її зв'язок із сьогоденням, пам'ять, час, самообман, забуття та здатність до прощення. Письменник порушує означені теми в романі “Похований велетень” (*The Buried Giant*, 2015), де пропонує подивитися на них під іншим кутом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Пам'ять поділяють на індивідуальну та колективну. Вперше поняття “колективної пам'яті” у науковий обіг ввів французький вчений та соціолог М. Альбвас. У своїх дослідженнях він показав, що будь-яка людина має доступ до двох видів пам'яті – особистої та колективної. Науковець М. Альбвас зазначав, що колективна пам'ять обов'язково спирається на індивідуальну, проте не зміщується з нею. Якщо спогади окремого індивідуума потрапляють до колективної пам'яті, вони змінюються й отримують нову, цілком іншу форму. Він одним із перших окреслив актуальну проблему – співвідношення пам'яті та історії. Також учений наголосив на характерних ознаках колективної пам'яті: безперервність (така пам'ять існує у свідомості окремої соціальної групи та зберігає лише те, що живе у свідомості цієї групи); неуніверсальність (водночас можуть існувати декілька колективних пам'ятей (“діалекти пам'яті”, за Ю. Лотманом) [8].

Саме пам'ять визначає ідентичність і є стабільним підґрунтям у швидкоплинному світі. Водночас ідентичність і пам'ять мають складні взаємовідносини з історією, адже пам'ять вміщує як позитивні аспекти соціального досвіду (перемога або гордість), так і негативні (провина, травма, сором). Тобто, як слушно зазначив Алан Мегилл, що “пам'ять – це образ минулого, який суб'єктивно сконструйовано в теперішньому” [4, с. 23]. П'єр Нора стверджує, що природа пам'яті має чуттєвий і магічний характер, саме тому її можна співвіднести з міфом [6, с. 18]. Зазначимо, що головними особливостями міфу є яскравий образний характер і віра у реальність міфологічного змісту. Механізми пам'яті функціонують за подібними законами. Для міфу, як і для пам'яті, характерне вибіркоче ставлення до деталей і вільне потрактування того, що є головним, а що другорядним. Отже, пам'ять формується під впливом ставлення до минулого, яке існує у суспільстві на певному етапі, через процес відбору подій як для поклоніння або засудження, так і для забуття. Тобто саме соціокультурні стратегії пам'яті (пам'ять, забуття і заперечення) створюють основу для комеморації. Такі ж захисні механізми

спрацьовують у свідомості окремої людини, що робить індивідуальну та колективну пам'ять подібними між собою.

Одним з головних джерел розвитку колективної пам'яті людства Аляйда Ассман називає діалектичні суперечності між запам'ятовуванням і забуванням, що “зумовлює на всіх рівнях напружену динаміку лабільності та мінливості” [1, с. 60]. Про важливість здатності до забування зазначав ще Ф. Ніцше, наголошуючи, що можливість і бажання жити лише у теперішньому та не бути зв'язаним з минулим є важливою умовою для подальшого людського існування. Адже забуття є моментом “неісторичного” і дає змогу створювати нові образи і сенси [5]. Спираючись на ідеї Ніцше, Ф. Р. Анкерсміт доходить висновку, що забуття завжди супроводжує історію. Він виділяє чотири його типи. Перший тип – забуття неважливих дрібниць, які ніяк не зв'язані з нашою теперішньою або майбутньою ідентичністю (не важливо якою – колективною, соціальною, політичною). Другий тип виникає тоді, коли з пам'яті зникає щось справді важливе для ідентичності, як колективної, так й індивідуальної, через те, що важливість забутого не була вчасно осягнута. Третій тип – забуття подій з життя окремого індивідуума або групи, пам'ять про які може виявитися занадто болісною, тобто це витіснення травматичного досвіду з простору пам'яті. Щодо четвертого типу забуття, то згідно з поглядом Ф. Р. Анкерсміта – це свідомо відмова від травматичного минулого та штучне створення нової ідентичності. Цього стану можна досягнути лише за умови “примирення досвіду та ідентичності, примирення, яке поважає як досвід, так і ідентичність, та через це гарантує їм тривале існування разом” [2, с. 442]. Якщо ця умова не виконується, результатом може стати одночасне існування двох ідентичностей – попередньої та нової, яка викристалізувалась унаслідок травматичного досвіду, що може призвести до руйнівних наслідків як у випадку з окремою особистістю, так і для групи загалом [2, с. 439–443].

Про важливу роль травматичного забуття, яке є не менш важливим за своїм значенням, ніж травматична пам'ять, зазначив і Поль Рікер у відомій праці “Пам'ять, історія, забуття”. Він стверджував, що когнітивно пам'ять розуміють як вірність минулому. Однак вірність минулому “не є даністю, а лише обітницею”, яка, як будь-яка інша обітниця, може бути порушена. Саме тому забуття сприймають як “виклик претензії пам'яті на надійність” [7, с. 574]. Такі “неправильні” травмовані забуття та пам'ять, на думку П. Рікера, стають тим знаряддям, яке активно використовують різноманітні політичні сили для маніпулювання суспільною свідомістю та колективною пам'яттю, яка є основою для формування почуття суспільної єдності, зміцнює зв'язки всередині соціуму та стає важливим знаряддям для формування сучасної національної ідентичності. Водночас П. Рікер далекий від того, щоб вважати забуття однозначно негативною руйнівною силою: “...Недоліки, що є свідомством забуття ... мають сприйматися не як патологічні форми, не як дисфункції, а як тіньова сторона освітленого простору пам'яті” [7, с. 43]. Окрім того, П. Рікер приділяє окрему увагу ще одній важливій категорії, міцно пов'язаній як з пам'яттю, так і з забуттям, а саме прощенью. Дослідник вважає, що підґрунтям асиметрії між забуванням та пам'яттю з погляду прощення, є “полярність, якої неможливо позбутися... полярність між забуванням через стирання слідів та забуванням-резервом. Саме визнання цієї неподоланої подвійності

є найціннішим таємним знаком прощення” [7, с. 693]. Тобто забуття відіграє важливу роль для повноцінного існування людства та здатності до прощення.

Подібно до історії, література міцно пов’язана з процесами пам’яті та забування, тому цілком логічно, що всі ці питання є важливими для сучасних авторів, які мають власне бачення проблем, пов’язаних з індивідуальною та колективною пам’яттю, коммеморацією, забуванням та здатністю до прощення. Одним із таких авторів є британський письменник Кадзуо Ішігуро.

Проблеми функціонування пам’яті в романі “Похований велетень” К. Ішігуро частково висвітлені у публікаціях сучасних науковців. Зокрема, Сільвія Боровська-Шершун присвятила свою статтю проблемам культурної пам’яті в цьому творі Ішігуро [10], Катарина Чартвуд зосередилася на проблемах національної ідентичності та культурної амнезії [11], а Едіта Лорек-Джезінська досліджувала репрезентацію травматичного досвіду в романі з погляду психоаналітичних теорій [13]. Однак є низка важливих питань (як, наприклад, репрезентація пам’яті та забуття через певні метафори та символи), які залишилися поза увагою дослідників та які потребують подальшого вивчення.

Методологія дослідження. Методологічною підґрунтям дослідження є текстуальний аналіз та герменевтичне тлумачення твору К. Ішігуро в контексті теоретичних положень постмодернізму та нового історизму. Окрім того, до аналізу залучені елементи постструктуралістського та інтертекстуального методів, що дає змогу виявити культурні конструкти та принципи роботи пам’яті в художньому просторі.

Результати дослідження та їхнє обґрунтування. Формально сюжет роману “Похований велетень” К. Ішігуро побудовано навколо подорожі літнього подружжя Беатрис і Акселя до сусіднього села, де, начебто, живе їхній дорослий син. Проте, як стає зрозуміло з часом, насправді вони вирушають на пошук власної втраченої пам’яті.

Питання дивної тотальної амнезії, яку переживають усі люди навколо них, починає турбувати подружжя лише після того, як вони самі потрапляють у маргінальне становище. Через їхній похилий вік їм забороняють користуватися свічкою та позбавляють права тримати свічку у своїй кімнаті. Ця заборона надзвичайно обурює жінку та змушує її повстати проти такого свавілля, але даремно. Наступною знаковою подією є зустріч Беатрис із дивною чужою жінкою в чорних лахміттях, яка розповідає, що ця земля “проклята прокляттям забуття” [14, с. 12]. У той самий період Аксель звертає увагу на те, що не пам’ятає навіть, як виглядав його єдиний син, а також на те, як швидко люди навколо нього забувають минуле. Цікаво, що з усвідомленням цієї проблеми до старого починають повертатися фрагменти минулого, і цей досвід змушує Акселя підтримати ідею дружини вирушити в подорож.

Магічний туман, що виявляється насправді подихом старої драконихи, стає виразною метафорою забуття у творі К. Ішігуро. Усі, хто потрапляє під його вплив, втрачають здатність пам’ятати. Проте є люди, на яких ці чари забуття або не діють зовсім, або позбавляють пам’яті лише частково. Зокрема, туман зовсім не впливає на двох воїнів – старого племінника короля Артура, сера Гавейна, і могутнього воїна англосакса Вістана. Також магічний туман не в змозі позбавити пам’яті старого мудрого монаха, отця Джонуса, та дивних вдових жінок у чорних лахміттях, яких час від часу

зустрічають герої на своєму шляху. Проте найбільш вражаючим є той факт, що туман забуття не діє на дітей, і деякі з них, наприклад, юна дівчина із села Акселя та Беатрис, кмітливо використовують цей факт на свою користь. Розуміє, що з колективною пам'яттю щось не так, і старий британець на ім'я Івор, який одружений з англосаксонкою та багато років живе у їхньому поселенні. Усіх цих героїв об'єднує те, що вони перебувають у маргінальному становищі в суспільстві. Мабуть, саме тому вони здатні бачити більше за інших і краще відчувати проблеми з пам'яттю.

Спочатку всі герої сприймають магичний туман забуття як негативну руйнівну силу, яка позбавляє їх спогадів і через них можливості бути самим собою, адже спогади є надзвичайно важливою частиною будь-якої особистої ідентичності. Однак наприкінці роману старий Аксель, який виявився у минулому соратником самого короля Артура та пішов від нього через свої моральні переконання, розуміє, що інколи забуття є необхідною умовою подальшого існування як нації загалом, так й окремого індивідуума. З одного боку, туман краде особисті спогади, а з ними й частину особистості, але з іншого – втамовує біль втрати. Зокрема, коли туман розвіюється, подружжя згадує, що насправді їхній єдиний син покинув дім після того, як батьки жорстоко посварилися через подружню зраду Беатрис. Хлопець пішов лише до сусіднього села, але там саме спалахнула епідемія чуми, від якої він помер. З помсти Аксель так і не дозволив дружині відвідати могилу сина. Згодом, під впливом дії туману, трагедія забулася, залишилося лише прагнення відвідати сина. Тобто туман подарував Акселю та Беатрис спокій і повернув їм кохання. Те саме можна стверджувати про одвічних ворогів – британців і саксів: завдяки туману забуття вони змогли почати спільне мирне життя, вкрай необхідне для змученої війною та ненавистю країни.

Пам'ять репрезентована в романі К. Ішігуро фрагментованою: минуле повертається до героїв окремими маленькими шматками. Важливим є те, що герої ніколи не в змозі правильно потрактувати власні спогади, і з часом їхнє розуміння того, що саме вони згадали, змінюється. Ще однією проблемою, пов'язаною з минулим, стають кардинально різні спогади різних людей про ті самі події. Навіть проживши життя поряд і щиро кохаючи один одного, Аксель і Беатрис плекають у своїй пам'яті різні фрагменти спільного життя і різне розуміння того, що саме було для них по-справжньому важливим.

Взаємодія колективної та особистої історичної пам'яті відіграє важливу роль у романі. Історія та минуле в потрактуванні К. Ішігуро подібні на мозаїку, яка складається з окремих фрагментів задокументованих спогадів різних людей. Саме за цією моделлю читач дізнається про те, що відбулось у минулому героїв: фрагменти різних спогадів поступово дають змогу відтворити більш-менш вірогідну картину того, які події відбувалися насправді.

У творі постійно змінюються оповідачі, хоча не всі герої виступають у такій функції. Тобто картина залишається обмеженою сприйняттям лише обраних, так само, як це відбувається й у реальному житті з будь-якими історичними подіями. Більшість подій у романі подано у сприйнятті Акселя – автор веде оповідь від третьої особи з погляду цього героя. Згодом читач дізнається про події з погляду Едвіна, хлопчика з маленького села, й останніми події подано у сприйнятті сера Гавейна. Такий вибір, безперечно, не є випадковим: Аксель, який втратив пам'ять через дію туману і зазвичай

розповідає про те, що відбувається перед його очима, символізує теперішнє; Гавейн, на якого не діє туман і який усе пам'ятає, символізує минуле; Едвін, англосакс, вихований у толерантному ставленні до бриттів, який вже не може сприймати їх як ворогів, як того вимагає сповнений ненависті Вістан, – майбутнє країни. Позиції двох інших центральних героїв твору, Беатрис і сера Вістана, залишаються невідомими – читач лише частково поінформований про них через сприйняття інших героїв. Таке подання матеріалу також перетворюється на своєрідну метафору того, як люди дізнаються про минуле. Те, що одним із “мовчазних” свідків подій є жінка, досить символічно, адже про жіночий погляд на події з історії людства відомо мало, як і про потрапування подій переможеними (до яких належить Вістан).

Основою для твору К. Ішігуро стають реальні історичні події. Автор ретельно обирає час, коли відбувається дія роману: це Англія через декілька десятків років після смерті короля Артура. Як стверджував письменник, головним для нього під час обрання саме цього періоду з історії Великобританії став той факт, що про його події сучасним дослідникам історії нічого достеменно не відомо, тобто автор має велике поле для інтерпретаційної гри з минулим. Головною історичною подією роману є велика битва між бриттами та англосаксами, в якій бритти на чолі з королем Артуром одержали перемогу. Така подія справді відбувалася наприкінці V – на початку VI ст. нашої ери та отримала назву Бадонської битви (або битви біля гори Бадон). Цю битву вважають найважливішою перемогою бриттів, завдяки якій експансія англосаксів на британських островах призупинилась на багато років. Згідно з історичними джерелами на чолі цього повстання бриттів проти англосаксів став напівлегендарний король Амвросій Авреліан, якого вважають одним із найімовірніших прототипів і короля Артура, і Мерліна.

Кадзуо Ішігуро припускає, що історичної правди як такої немає, адже в кожного своя правда, яку пам'ятають (в англосаксів – одна, у бриттів – інша), та пропонує докорінно переосмислити важливі для британської культурної пам'яті стереотипи. У цьому новому потрапуванні – переможених бриттами англосаксів – благородний король бриттів Артур постає жорстоким і підступним деспотом, а добрий мудрець Мерлін – сповненим зла магом, що переслідує власні цілі.

Тема пам'яті та процес її конструювання осмислено в романі через низку вражаючих символів. З концептом пам'яті тісно пов'язаний такий важливий аспект як провина і спокута гріхів минулого, символічно репрезентований у творі К. Ішігуро через образи старої жінки, яка повільно вбиває маленького пухнастого кролика іржавим ножом, і монахів, що віддають свої тіла на поталу величезним чорним воронам (ще один символ пам'яті) та страждають через важкі рани від їхніх дзьобів і пазурів.

Ще одним значущим для твору символом є дракон (дракониха). Через зв'язок із полум'ям цей символ часто асоціюється зі свавільною некерованою силою природи. Однак авторська іронія полягає в тому, що в романі люди вдало контролюють цю природну силу – силу забуття. Саме королю Артуру приходить ідея із зачарованою драконихою, а його друг і помічник Мерлін реалізує цей задум. Подих драконихи, який навіює забуття, можна розглядати як метафору того, як влада здатна маніпулювати людською колективною пам'яттю: “Його (короля Артура) тінь все ще вкриває собою цю землю та поглинає мене” [14: 215]. Окрім того, герої твору дізнаються, що багато

років саме монахи годували дракониху, тобто окремо наголошено на ролі релігії у створенні колективної пам'яті нації. Зазначимо, що монахи згодом самі забувають про необхідність годувати дракониху через власні негаразди та сварки, що знов-таки є символічним: “Монахи годували її багато років... але зараз вони пересварилися між собою, і Кверіг відчуває їхню підступність” [14, с. 245].

Аналізуючи пам'ять та забуття в романі Ішігуро, наголосимо ще на одній важливій складовій, а саме травматичному досвіді, адже у багатьох випадках від нього залежить, що пам'ятає або забуває як окрема людина, так і суспільство загалом. У творі К. Ішігуро ця тема реалізується на багатьох рівнях, однак найяскравіше репрезентована фігурою воїна Вістана, який приїжджає до країни з місією вбити дракониху. Він обраний серед інших воїнів, бо з легкістю може опиратися дії чарів забуття. Вістан має цей дар через власну дитячу травму, яка змушує його пам'ятати та ненавидіти, коли інші забувають: “Як можуть затягтися старі рани, коли в них так бурхливо розмножуються личинки!” [14, с. 310]. У романі немає класичного поєдинку між рицарем і драконом. Немічну стару дракониху Вістан вбиває сплячою, хоча сер Гавейн до останнього просить дати їй вмерти власною смертю, адже істота надзвичайно стара. Однак через свою травмовану пам'ять Вістан не може забути, а тому не відає жалю й не здатний пробачити.

До інших важливих символів, наявних у романі, належить обрана дитина, яку помітив дракон і для якої дракониха є матір'ю (дракон-жінка-мати). Через цей образ реалізується ідея важливої ролі виховання дитини у формуванні її індивідуальної пам'яті та ставлення до пам'яті колективної. Також у “Похованому велетні” часто вжито символи, пов'язані з водною стихією (на противагу вогняній стихії драконихи-забуття), такі як річка, море, острів, дощ (важливі події твору відбуваються під час сильного дощу), які можна інтерпретувати як репрезентацію плину часу, що впливає на пам'ять і змінює її.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На переконання Кадзуо Ішігуро, історія та людська пам'ять суб'єктивні за своєю природою, їхнє потрактування може змінитися на цілком протилежне залежно від погляду. Отже, стверджувати про якусь єдину об'єктивну історичну правду, яку варто пам'ятати, неможливо, адже в кожного є власна правда, власна позиція, власні герої, перемоги й трагедії. Однак проблема полягає в тому, що в багатьох випадках перемоги одних є трагедіями та болем для інших. У такій ситуації важливою є не спокута гріхів минулого, а здатність до прощення та забуття – як необхідної умови подальшого існування і людства загалом, і кожної особистості зокрема. Культурна пам'ять у потрактуванні К. Ішігуро перетворюється на того самого похованого велетня, який може як врятувати, так і вбити. Однак остаточних висновків автор не робить і залишає дискусію з приводу того, що варто пам'ятати і чи пробачити – значить забути, відкритою. Саме тому на останніх сторінках твору оповідь ведеться від першої особи, а оповідачем стає містичний перевізник, завданням якого є перевезення тих, хто витримав випробування пам'яттю, на таємничій райський острів, однак як саме він це вирішує, залишається загадкою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ассман А. Длинная тень прошлого: Мемориальная культура и историческая политика ; [пер. с нем. Б. Хлебникова] / Алейда Ассман. – Москва : Новое литературное обозрение, 2014. – 328 с.
2. Анкерсмит Ф. Р. Возвышенный исторический опыт / Франклин Анкерсмит. – Москва : Европа, 2007. – 612 с.
3. Каннингем В. Английская литература в конце тысячелетия / Валентайн Каннингем // Иностранная литература. – 1995. – № 10. – С. 227–232.
4. Мегилл А. Историческая эпистемология / Алан Мегилл. – М. : Канон, 2007. – 480 с.
5. Ницше Ф. Несвоевременные размышления: “О пользе и вреде истории для жизни” // Фридрих Ницше. Сочинения : в 2 т. – Москва : Мысль, 1990. – Т. 1. Литературные памятники. – С. 158–230.
6. Нора П. Проблематика мест памяти / Пьер Нора // Франция-память / П. Нора, М. Озуф, Ж. де Пюимеж и др. – СПб. : Изд-во СПбГУ, 1999. – 520 с.
7. Рикер П. Память. История. Забвение / Поль Рикер. – Москва : Изд-во гуманит. лит., 2004. – 728 с.
8. Хальбвакс М. Коллективная и историческая память [Электронный ресурс] / Морис Хальбвакс // Неприкосновенный запас. – 2005. – Режим доступа до ресурсу : <http://magazines.russ.ru/nz/2005/2/ha2.html>.
9. Хаттон Патрик Х. История как искусство памяти / Патрик Х. Хаттон. – СПб. : “Владимир Даль”, 2004. – 398 с.
10. Borowska-Szerszun S. The giants beneath: Cultural memory and literature in Kazuo Ishiguro’s *The Buried Giant* [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://www.researchgate.net/publication/321373125_The_giants_beneath_Cultural_memory_and_literature_in_Kazuo_Ishiguro's_The_Buried_Giant
11. Charlwood C. National Identities, Personal Crises: Amnesia in Kazuo Ishiguro’s *The Buried Giant* [Electronic Recourse]. – Mode of access : <https://doi.org/10.1515/culture-2018-0004>.
12. Huyssen A. *Twilight Memories: Marking Time in a Culture of Amnesia* / Andreas Huyssen. – New York : Psychology Press, 1995. – 292 p.
13. Lorek-Jezińska E. Testimonies of absence: Trauma and forgetting in *The Buried Giant* by Kazuo Ishiguro [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://www.researchgate.net/publication/323262427_Testimonies_of_absence_Trauma_and_forgetting_in_The_Buried_Giant_by_Kazuo_Ishiguro.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

14. Ishiguro K. *The Buried Giant* / Kazuo Ishiguro. – London : Vintage International, 2016. – 336 p.

REFERENCES

1. Assman A. Dnlinaia ten proshloho: Memorialnaya kultura i istoricheskaya politika / Aleida Assman ; [Perevod s nemetskoho Borysa Khlebnykova]. – M. : Novoe literaturnoye obozrenye, 2014. – 328 s. [Aleida Assman *Der lange Schatten der Vergangenheit. Erinnerungskultur und Geschichtspolitik.*]
2. Ankersmyt F.R. *Vozvyshenniy istoricheskiy opyt* / Franklyn Ankersmyt. – M. : Evropa, 2007. – 612 s. [Franklin Ankersmit *De historische ervaring*, Groningen: Historische Uitgeverij Groningen]

3. Kannynhem V. Angliyskaya literatura v kontse tysiacheletiya / Valentain Kannynhem // Inostrannaya literatura. – 1995. – № 10. – S. 227–232. [Valentine Cunningham English literature at the end of the millennium]
4. Mehyll A. Istoricheskaya epistemologiya / Alan Mehyll. – М. : Kanon, 2007. – 480 s. [Allan Megill Historical Epistemology]
5. Nietzsche F. Nesvoevremennye razmyshleniya “O polze i vrede istoriyi dlia zhyzni” // Friedrich Nietzsche. Sochineniia : v 2 t. – М. : Mysl, 1990. – Т. 1. Literaturnie pamiatniki. – S. 158–230. [Friedrich Wilhelm Nietzsche Untimely Meditations]
6. Nora P. Problematika mest pamiati / Pier Nora // Frantsyia-pamiat / P. Nora, M. Ozuf, Zh. de Piuymezh, M. Vynok. – SPb. : Izd-vo SPbHU, 1999. – 520 s. [Pierre Nora The Problems of Memory Space]
7. Riker P. Pamiat. Istorია. Zabvenie / Pol Riker. – М. : Izd-vo humanyt. lyt., 2004. – 728 s.
8. Khalbvaks M. Kollektivnaya i istoricheskaya pamiat [Elektronnyi resurs] / Morys Khalbvaks // Neprykosnovennyyi zapas. – 2005. – Rezhym dostupu do resursu : <http://magazines.russ.ru/nz/2005/2/ha2.html>. [Maurise Halbwachs The Collective Memory]
9. Khatton Patryk Kh. Istoriya kak iskusstvo pamiati / Patryk Kh. Khatton. – SPb. : “Vladymyr Dal”, 2004. – 398 s. [Patric H. Hutton History as an Art of Memory]
10. Borowska-Szerszun S. The giants beneath: Cultural memory and literature in Kazuo Ishiguro’s The Buried Giant” [Electronic Recource]. – Mode of access : https://www.researchgate.net/publication/321373125_The_giants_beneath_Cultural_memory_and_literature_in_Kazuo_Ishiguro’s_The_Buried_Giant
11. Charlwood C. National Identities, Personal Crises: Amnesia in Kazuo Ishiguro’s The Buried Giant [Electronic Recource]. – Mode of access : <https://doi.org/10.1515/culture-2018-0004>.
12. Huysen A. Twilight Memories: Marking Time in a Culture of Amnesia / Andreas Huysen. – New York : Psychology Press, 1995. – 292 p.
13. Lorek-Jezińska E. Testimonies of absence: Trauma and forgetting in The Buried Giant by Kazuo Ishiguro [Electronic Recource]. – Mode of access : https://www.researchgate.net/publication/323262427_Testimonies_of_absence_Trauma_and_forgetting_in_The_Buried_Giant_by_Kazuo_Ishiguro.

SOURCES

14. Ishiguro K. The Buried Giant / Kazuo Ishiguro. – London : Vintage International, 2016. – 336 p.

Стаття надійшла до редколегії 28.10.2018

Прийнята до друку 29.11.2018

**MEMORY AND FORGETFULNESS
IN KAZUO ISHIGURO'S NOVEL *THE BURIED GIANT*****Hanna Kolesnyk**

*Petro Mohyla Black Sea National University,
10, 68-Desantnykiv Str., Mykolayiv, 54003,
ka_141176@yahoo.com*

The article is devoted to the analysis of Kazuo Ishiguro's novel *The Buried Giant* (2015 p.). The topic of memory is the central one for the work. It is pointed out that the author of the book concentrates his attention on the nature of memory, its role in the lives of ordinary people and of the whole society. The trip to the nearby village started by the main characters of the book turned out to be a quest in search of their own lost past, memory and identities. At the same time, this is a quest towards Great Britain's past with all its victories and tragedies. The novel is based upon the real historical events, which influenced the formation of the cultural myths important for British national identity. The most salient ones are the myth about King Arthur and his knights, the myth about the dragon and the knight, the myth about wizard Merlin and about Sir Gawain. The novel is full of intertextual connections with influential texts of English literature (such as *La Morte de Arthur*, *Sir Gawain and the Green Knight* or *Beowulf*), with Celtic and Roman mythology (Charon). The research has shown that using multiple metaphors and symbols the author offers an unusual approach to the identification constructs used for the formation of memory, both collective and individual. The most important symbols are the she-dragon, the mist of forgetfulness, the chosen child, the monks touched by ravens, the women in black rags, water in all its manifestations (river, stream, sea, rain, fog, mist), boatmen and so on. The story is narrated from different points of view to stress the author's position toward the way any cultural memory is shaped. Still, not all main characters get an opportunity to present their point of view. Therefore, it proves that the same is true about cultural memory, which in fact keeps only the position of the majority. The memory of the minority may be quite different. Besides that, a lot of attention is given to the role of trauma in the process of memory formation. Moreover, the article emphasizes that the mechanisms of forgetting are of equal importance for the memory from the position of the author because the ability to forgive is crucial for the future of the nation and of ordinary people. Though at the beginning all the characters are appalled because of the fact that they were forced to forget their past, at the end of the story some of them come to understanding that to forgive means to forget.

Keywords: Kazuo Ishiguro, memory, intertextuality, forgetfulness, quest.